

ПРОБЛЕМНА ЛЕКЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Килимник І.І.,

*Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,
e-mail: kilimnikinna1@gmail.com*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3225-6257>

Домбровська А.В.,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4610-8220>

Лекція як форма навчання з'явилася ще в Стародавній Греції і інших античних державах і протягом всіх цих років продовжує залишатися однією з основних форм навчання студентів. Разом з тим лекція є найбільш складною формою викладання. Лекції відрізняються за програмними цілями, за способами проведення та за змістом. Відомими є наступні різновиди лекцій: інформаційна лекція, візуальна лекція, лекція-конференція, лекція-консультація, бінарна лекція.

Серед способів проведення лекцій особливої уваги заслуговує проблемна лекція, коли під час викладення матеріалу аналізуються дискусійні питання, порівнюються точки зору.

Проблемне навчання явище не нове в педагогіці. Елементи проблемного навчання можна побачити в евристичних бесідах Сократа, в розробках уроків для Емілія у Жан Жака Руссо. Історія власне проблемного навчання починається з впровадження дослідницького методу, багато положень якого в педагогіці були розроблені Дж. Дьюї [1,18].

Теорія проблемного навчання є предметом досліджень відомого науковця В. Оконя, на думку якого, сутність цієї концепції полягає в тому, що «проблемне навчання ґрунтується не на передачі готової інформації, а на отриманні учнями певних знань і умінь шляхом вирішення теоретичних і практичних проблем» [2, 222].

Проблемна лекція визначається задаванням питань або завдань, що імітують проблему, "напружену" ситуацію, рішення якої відбувається безпосередньо ("на наших очах") під час презентації теми, виходячи із залучення студентів в діалогічних формах спілкування покращують пізнавальну діяльність. Усвідомлення проблеми як конфлікту, який потрібно вирішити, дає можливість побачити шлях за її межі, нові горизонти ситуації.

Проблемною ситуацією є ситуація, коли суб'єкт повинен знайти і застосувати нові знання або напрямок дій, щоб оволодіти ними. У проблемній ситуації завжди існують протилежності, різноспрямовані вектори розвитку, які формують головну протидію, наприклад: між теоретично можливим та практичним способом вирішенням проблеми.

Для моделювання проблемної ситуації використовуються такі методи:

- повідомлення інформації, що містить суперечності;
- повідомлення протилежних точок зору з питання, що цікавить;

- повідомлення фактів, які викликають подив, виводять з «зони комфорту»;
- зіставлення звичайних уявлень з науковими концепціями і теоріями тощо.

Цілі проблемної лекції можна сформулювати наступним чином:

- подолання пасивності, формування і стимулювання пізнавального інтересу студентів до навчальної дисципліни;
- засвоєння студентами теоретичних основ дисципліни;
- розвиток критичного мислення і дослідницької (пошукової) мотивації;
- формування особистісного ставлення студентів до тем навчального курсу, а відтак, і стійких ціннісних орієнтирів (моральне виховання).

Дидактичним результатом проблемної лекції виступатиме сформований пізнавальний інтерес, спонукання до самостійної або дослідницької роботи, усвідомлення цінності справжньої компетентності. В результаті отримане знання не тільки знаходитиме обґрунтування завдяки авторитету вченого, викладача, але і підтверджуватиметься системою міркувань, доказів у чинній науковій парадигми, а також визначенням місця даного знання в більш широкому соціокультурному контексті.

Список використаних джерел:

1. Голубева М. О., Єгорова В. В. *Історія виникнення та розвитку методу випадків і ситуацій. Наукові записки. Том 59. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2006. С. 16-21*
2. Оконь В. *Введение в общую дидактику / пер. с польск. Л. Г. Каишуревича, Н. Г. Горина. Москва : Высшая школа, 1990. 382 с.*